

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การศึกษาเรื่อง “การตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาผู้ต้องขังคดีความมั่นคง เรือนจำกลางสงขลา” ผู้ศึกษามีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Survey) โดยการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ บทความ คำบรรยาย วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และคำสั่งที่เกี่ยวข้อง Internet ฯลฯ เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. การสัมภาษณ์โดยมีแนวทางการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) แบบไม่มีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบมีจุดสนใจ โดยเฉพาะ เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลตามระยะเวลาและจำนวนครั้งที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้การสัมภาษณ์ ผู้ที่เคยเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายที่ ศึกษาเฉพาะผู้ต้องขังคดีความมั่นคงที่ดีถึงที่สุดจากจำนวนทั้งหมด 45 คน และเป็นผู้ต้องขังที่จะยอมรับว่าตนเองมีส่วนเกี่ยวข้องหรือเคยเข้าร่วมกับขบวนการก่อความไม่สงบมาก่อน

ในขั้นต้น ผู้ศึกษาได้ขออนุญาตเรือนจำกลางสงขลา ขอสัมภาษณ์ผู้ต้องขังตามคุณสมบัติข้างต้น และเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ทำความเข้าใจกับผู้ต้องขังในเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องที่พูดคุยกันนั้น ต้องเผยแพร่ต่อสาธารณชนในลักษณะงานวิชาการ จึงต้องขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกคน โดยมีผู้ต้องขังที่สมัครใจและยินยอมในการให้สัมภาษณ์จำนวน 25 คน ซึ่งจะต้องได้ข้อมูลจากผู้ยอมรับว่าตนเคยเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบในพื้นที่

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นจำนวนอย่างน้อย 10 คน โดยใช้เวลาคนละ 1-2 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาประวัติและข้อมูลของผู้ต้องขัง ซึ่งเคยเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบจากผลการซักถามของหน่วยงานด้านความมั่นคงเกี่ยวกับคดี และความผิดของผู้ต้องขังที่ยินดีให้การสัมภาษณ์

2. แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non Structural Interview) ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น โดยมีแนวคำถามที่ครอบคลุมในประเด็นที่จะศึกษาดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปและภูมิหลังของประชากร

- อายุ
- คดีและโทษที่ได้รับ
- สถานภาพ
- ภูมิลำเนา
- อุปนิสัยส่วนตัว
- อาชีพ
- รายได้
- ระดับการศึกษา
- ศาสนา
- กิจกรรมในชุมชนและกลุ่มเพื่อน

2. ภูมิหลังครอบครัว

- จำนวนบุคคลในครอบครัว
- จำนวนพี่น้อง
- ระดับการศึกษาสูงสุดในครอบครัว
- รายได้โดยรวมของครอบครัว

- สภาพแวดล้อมของชุมชน
- สภาพะทางการเงินของครอบครัว
- การร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน
- ประวัติการเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบของผู้ต้องขัง และครอบครัว
- การรับรู้/ความรู้เกี่ยวกับขบวนการก่อความไม่สงบ
- ทักษะต่อหน่วยงานและจนท.ของภาครัฐ
- ความเสมอภาคในสังคม
- ขั้นตอนของการเข้าสู่ขบวนการก่อความไม่สงบ
- การติดต่อ/เชื่อมโยงกับขบวนการก่อความไม่สงบ
- อิทธิพลจากกลุ่มก่อการร้ายต่างประเทศ
- ความรู้สึกหลังจากเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบ

3. สมุดจดบันทึก ใช้ในการจดบันทึกข้อมูล ผู้ศึกษาจดบันทึกประเด็นสำคัญที่ศึกษา ซึ่งในระหว่างการสัมภาษณ์เป็นไปในลักษณะการพูดคุย ทำให้ผู้สัมภาษณ์รู้สึกเป็นกันเอง และให้ข้อมูลในการศึกษาอย่างเป็นธรรมชาติ และเมื่อสิ้นสุดในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ผู้ศึกษา จะทำการบันทึกข้อมูลที่ได้ทั้งหมดทันที และสรุปประเด็นสำคัญในภายหลัง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษครั้งนี้ กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษามีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำ ถูกกักกันสถานที่ ไม่ได้รับอิสรภาพเหมือนบุคคลทั่วไป เป็นผู้ที่ถูกกระบวนการยุติธรรมตัดสินว่ากระทำผิดและสมควรได้รับการลงโทษ ดังนั้น การเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรเหล่านี้ จึงต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของเรือนจำอย่างเคร่งครัด ผู้ศึกษาจึงต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทุกขั้นตอน ตั้งแต่การรวบรวมข้อมูล เอกสาร การสัมภาษณ์

ผู้ศึกษามีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การขออนุญาตจากกรมราชทัณฑ์ เพื่อเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในเรือนจำกลางสงขลา ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำหนังสือขออนุญาตกับเรือนจำกลางสงขลาอย่างเป็นทางการ และได้รับอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

2. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประชากรเป้าหมาย จากผลการซักถามของหน่วยงานด้านความมั่นคง ก่อนที่จะสัมภาษณ์ผู้ต้องขังตามคำถามที่เตรียมไว้

3. การสัมภาษณ์กลุ่มประชากรเป้าหมาย ผู้ศึกษาได้รับอนุญาตให้สัมภาษณ์ผู้ต้องขังที่ห้องพบทนายความ ซึ่งเป็นห้องพบผู้ต้องขังแบบกลางแจ้ง โดยผู้ศึกษาทำการสัมภาษณ์ตั้งแต่เวลา 09.00–15.00 น. เป็นวันเวลาราชการ จะใช้เวลาคนละประมาณ 1-2 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ โดยเข้าไปทำการสัมภาษณ์รวมจำนวน 10 ครั้ง ขณะเข้าไปสัมภาษณ์จะมีเจ้าหน้าที่คอยเบิกตัวผู้ต้องขังมาให้ และเจ้าหน้าที่เรือนจำ 2-3 คน คอยสังเกตการณ์อยู่ห่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา

การศึกษาข้อมูลครั้งนี้ จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) ในลักษณะของการตีความ โดยสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เพื่อนำมาสรุปเป็นข้อ ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่ามีสาเหตุหรือแรงจูงใจใดบ้างที่มีผลต่อการเข้าร่วมขบวนการ และนำไปสู่การกระทำความผิด

การนำเสนอผลการศึกษา

การนำเสนอผลการสัมภาษณ์จะนำเสนอในรูปแบบกรณีศึกษาซึ่งจะใช้การบรรยายเป็นกรณีไป โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาอธิบายถึงสาเหตุของการตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อจำกัดในการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “การตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบ กรณีศึกษาผู้ต้องขังคดีความมั่นคง เรือนจำกลางสงขลา” ครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาเป็นบุคคลที่ถูกจับกุมในคดีความมั่นคง ซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องของการสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างบางคนนั้นไม่มีความไว้วางใจผู้ศึกษา และบางคนไม่ต้องการเปิดเผยเกี่ยวกับข้อมูลเรื่องขบวนการก่อความไม่สงบ การเข้าไปสัมภาษณ์ครั้งเดียวอาจจะไม่ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากนัก จึงควรใช้ระยะเวลาในการเข้าไปสัมภาษณ์บ่อยครั้ง จนผู้ต้องขังคุ้นเคยและให้ความไว้วางใจและให้ข้อมูล

ในเชิงลึกมากขึ้น นอกจากนั้น กลุ่มตัวอย่างบางคนยังปฏิเสธด้วยว่าตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
ขบวนการก่อความไม่สงบ หรือก่อเหตุในคดีทั่ว ๆ ไป แต่กลับถูกลงโทษในคดีความมั่นคง จึงทำให้
ได้ข้อมูลอย่างจำกัด

ประการสุดท้าย ผู้ต้องขังเด็ดขาดในคดีความมั่นคงมีจำนวนจำกัด จึงทำให้มีประชากร
ศึกษาน้อยหรือไม่สามารถเลือกเฉพาะที่มีคุณภาพมาศึกษาได้